

Ecozone langs bollenvelden goed te combineren met teelt

• TEKST : NATHALIE REIJERS EN BAS VAN LEEUWEN, PPO SECTOR BLOEMBOLLEN
 • FOTO'S : PPO

In Lisse worden ecologische verbindingzones aangelegd tussen het Keukenhofbos en de ringvaart van de Haarlemmermeerpolder. Deze zones vormen een leef- en verspreidingsgebied voor planten en dieren langs de bloembollenvelden in de Bollenstreek. Daarnaast geven ze de streek en de sector meer kleur, ook buiten het bloeiseizoen van de bloembollen. En bij juist beheer zijn de zones prima te combineren met bollenteelt.

De gemeente Lisse heeft dringend behoefte aan extra ruimte om de begraafplaats Duinhof uit te kunnen breiden. Uitbreiding van de begraafplaats is alleen mogelijk in het Keukenhofbos. Het Keukenhofbos maakt deel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Dit houdt in dat de aan het bos toegekende natuur- en landschapswaarden niet aangetast mogen worden. In het alleruiterste geval is dit wel mogelijk maar dan zal het verlies aan natuur- en landschapswaarden gecompenseerd moeten worden. Dit verlies wordt in Lisse gecompenseerd door het Keukenhofbos met de ringvaart van de Haarlemmermeerpolder te verbinden door de aanleg van een aantal ecologi-

FAUNAPASSAGES

Een waterloop en de begroeiing langs oevers worden gebruikt door dieren als verplaatsingsroutes. Obstakels als bruggen en wegen verhinderen deze natuurlijke verplaatsing van diersoorten. Onder faunapassages worden constructies verstaan die onder of boven bruggen en wegen de verplaatsing van dieren op en langs de oever toelaten. Omdat de ecologische verbindingzone gebaat is bij een doorlopende aaneenschakeling van natuurelementen, zijn faunapassages van essentieel belang, hetzij duikers in de vorm van buizen, hetzij brugdoorgangen in de vorm van aangeklede loopplanken langs de steile brugzijden.

sche verbindingzones. Eén van die verbindingzones loopt langs de Vennesloot over de PPO proeftuin.

PROJECTGROEP ECOZONE

Ter uitwerking van de compensatie is de projectgroep Ecozone Lisse opgericht. In de projectgroep hebben de volgende partijen zitting: de Provincie Zuid-Holland, de gemeente Lisse, de Stichting het Zuid-Hollands Landschap, de Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond, de Stichting Duin- en Bollenstreek Hou het Bloeiend, het Milieu Overleg Duin- en Bollenstreek, de Westelijke Land- en Tuinbouw Organisatie, het Hoogheemraadschap van Rijnland, het Waterschap de Oude Rijnstromen, de Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging (KNNV) en het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO).

VERBINDINGSZONES

Een ecologische verbindingzone is een zodanig ingerichte strook in het landschap dat verspreiding van planten en dieren tot haar recht komt. Met name oppervlakte, ligging en beheer van natuur- en landschapselementen zijn van belang. PPO heeft samen met de projectgroep een beeldenboek samengesteld. Dit boek geeft een overzicht van mogelijke natuurelementen die ingepast kunnen worden in een ecologische verbinding. De natuurelementen bestaan uit natuurvriendelijke oevers, ruige bermen, houtige beplantingen, "floatlands" en faunapassages. Doordat deze elementen elk hun eigen karakteristieke eigenschappen hebben, brengen zij elk hun eigen planten- en dierenwereld met zich mee. De zones

worden twee meter breed en de telers krijgen een vergoeding van de gemeente Lisse voor de uit productie genomen grond. Daarnaast worden afspraken gemaakt over het beheer van de zones.

NATUURELEMENTEN

De natuurelementen hebben positieve en negatieve effecten op de bollenteelt. Het inpassen van natuurelementen gaat gepaard met het aantrekken van planten en dieren, die schade aan gewassen kunnen veroorzaken. Schade in de vorm van vraatschade, ziektes en onkruidgroei. Een dynamisch evenwicht verkleint de kansen daarop binnen het gewas aanzienlijk. Een dynamisch evenwicht is te verkrijgen door het voeren van het juiste beheer. Een dynamisch evenwicht zorgt ervoor dat naast schadelijke insecten ook in voldoende mate hun natuurlijke vijanden worden aangetrokken. Met verschralingbeheer van de slootkanten en bermen, door het maaisel af te voeren, is onkruidgroei vanuit het natuurelement naar de omliggende percelen vrijwel te voorkomen. Ten slotte vergroot een ecologische verbindingzone de natuurwaarde, de belevingswaarde en de cultuurhistorische waarde van het landschap.

PLANNING

De ecologische verbindingzones in Lisse worden dit jaar en volgend jaar aangelegd. De eerste aanzet daartoe is reeds te zien langs de Vennesloot op de PPO proeftuin in Lisse. Voor meer informatie wordt verwezen naar het bij PPO te bestellen *Beeldenboek Ecozone Lisse*, PPO publicatienummer 702 (kosten € 20,-; afd. Publicatieverkoop: tel. 0320 - 291111 of kijk op www.ppo.dlo.nl (publicaties)).

NATUURVRIENDELIJKE OEVERS

Natuurvriendelijke oevers omvatten verschillende overgangen van nat naar droog. Hoe vlakker de oever des te groter de variatie aan planten en dieren. Dit komt doordat de gradiënt van nat naar droog dan groter wordt waardoor de variatie aan planten toeneemt en meer diersoorten aantrekt. Natuurvriendelijke oevers bieden een goede broedgelegenheid voor riet- en watervogels. Ze bieden typische bollenvogels zoals de veldleeuwerik, patrijs en gele kwikstaart bescherming en voedsel. Jonge vogels kunnen er beschutting vinden tegen natuurlijke vijanden, mensen en machines. Zoogdieren kunnen zich er schuilhouden, voedsel vinden en er doorheen trekken. Amfibieën, insecten en vissen gebruiken de oevers als voedsel- en voortplantingsgebied.

HOUTIGE BEPLANTINGEN

Houtige beplantingen bieden beschutting aan een hele reeks aan zangvogels, zoogdieren, insecten en eventueel amfibieën. Door de gelaagdheid die struvelen, elzensingels en andere opgaande beplantingen hebben, wordt er een grote diversiteit aan leefomstandigheden ontwikkeld. Doordat de verbindingen in verband staan met het Keukenhofbos zullen de houtige beplantingen langs de verbindingzone een zeer goede aansluiting vormen voor zang- en bosvogels uit dit eerdergenoemde bos. Ook vleermuizen uit het Keukenhofbos zijn gebaat bij opgaande rechtlijnige structuren om zich te kunnen verplaatsen (echolotatie).

RUIGE BERMEN

Ruige bermen omvatten stroken land die langs sloten, wegen of paden liggen en niet bereiden worden. Bermen kunnen met het juiste beheer zeer waardevolle leefplaatsen vormen voor een soortenrijke plantenwereld. Deze bloemrijke stroken trekken een rijke insectenfauna aan. Gekoppeld hieraan, zijn bermen waardevolle plaatsen voor insectenetters en kleine zoogdieren als de egel, de mol, de bos- en dwergspitsmuis en zangvogels. Op hun beurt vormen deze insectenetters tezamen met een aantal knaagdieren de prooidieren voor bijvoorbeeld torenvalk, kerkuil, wezel en bunzing. Met andere woorden: er vormt zich een dynamisch evenwicht.

FLOATLANDS

Floatlands zijn drijvende, kunstmatige vegetatie-eilanden. Floatlands bestaan uit een drijvende bak van waaruit zich spontaan een vegetatie ontwikkelt of waarop een vegetatie wordt ingezaaid. Floatlands zijn een functionele oplossing voor situaties waarin door ruimtegebrek of een hoge beschoeiing geen natuurvriendelijke oevers kunnen worden aangelegd. Een nadeel is dat na verloop van tijd het gebruikte natuurlijke materiaal vergaat waardoor het eiland zinkt. Een floatland heeft een gunstige invloed op de visstand. Watervogels als wilde eenden, meerkoeten, waterhoentjes en futen kunnen zich er nestelen of beschutting zoeken tegen indringers.